

Adroddiad i'r:	Cabinet
Dyddiad y Cyfarfod	18 Ionawr 2022
Swyddog / Aelod Arweiniol	Julian Thompson Hill
Awdur yr Adroddiad	Steve Gadd, Pennaeth Cyllid ac Eiddo
Teitl	Adroddiad Cyllid (Rhagfyr 2021/22)

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi manylion am gyllideb refeniw ac arbedion y Cyngor fel y cytunwyd arnynt ar gyfer 2021/22. Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi diweddariad cryno o'r Cynllun Cyfalaf yn ogystal â'r Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf Tai.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Pwrpas yr adroddiad yw rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am sefyllfa ariannol bresennol y Cyngor, a chadarnhau'r cyllidebau gwasanaeth y cytunwyd arnynt ar gyfer 2021/22.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Bod yr Aelodau'n nodi'r cyllidebau a bennwyd ar gyfer 2021/22 a'r cynnydd a wnaed yn erbyn y strategaeth y cytunwyd arni.

4. Manylion yr adroddiad

Mae'r adroddiad yn rhoi crynodeb o gyllideb refeniw'r Cyngor ar gyfer 2021/22, sydd i'w gweld yn Atodiad 1. Cyllideb refeniw net y Cyngor yw £216.818 miliwn (£208.302 miliwn yn 20/21). Rhagwelir y bydd gorwariant o £1.641 miliwn ar gyllidebau gwasanaethau a chorfforaethol (£1.349 miliwn y mis diwethaf). Amlinellir y naratif o amgylch y risgiau a'r rhagdybiaethau presennol sy'n sail i'r asesiad hwn yn Adran 6.

Roedd angen i gyllideb 2021/22 ddod o hyd i, a chytuno ar arbedion gwasanaeth ac arbedion effeithlonrwydd o £2.666 miliwn fel y nodir isod:

- Mae Ffioedd a Thaliadau wedi bod yn destun chwyddiant yn unol â'r polisi Ffioedd a Thaliadau y cytunwyd arno (£0.462 miliwn).
- Mae arbedion effeithlonrwydd gweithredol (£690,000) wedi eu nodi'n bennaf gan wasanaethau drwy gydol y flwyddyn ac o fewn cyfrifoldeb a ddirprwywyd i Benaethiaid Gwasanaeth mewn ymgynghoriad ag Aelodau Arweiniol.
- Mae arbedion o £0.781 miliwn hefyd wedi eu nodi, sy'n newid darpariaeth gwasanaethau mewn rhyw ffordd, a chawsant eu rhannu mewn manylder gyda'r Cabinet a'r Cyngor yn sesiynau briffio mis Rhagfyr.
- 1% (£0.733 miliwn) o darged effeithlonrwydd ysgolion o Gyllideb Ddirprwyedig yr Ysgolion.

Tybir bod y cynnydd mewn ffioedd a chostau a'r arbedion gweithredol eisoes wedi'u cyflawni, a dirprwywyd arbedion yr ysgolion i'r cyrff llywodraethu i'w monitro a'u cyflawni.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheoli cyllidebau refeniw a chyfalaf y Cyngor yn effeithiol a chyflawni'r strategaeth gyllidebol y cytunwyd arni yn sail i waith ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Manylir ar naratifau gwasanaethau arwyddocaol sy'n egluro amrywiadau a risgiau yn Atodiad 2, ond dylid nodi'r canlynol hefyd:

6.1 Effaith y Coronafeirws – Mae'r strategaeth o weithio mewn partneriaeth â Llywodraeth Cymru yn parhau i sicrhau cyllid grant sylweddol i helpu gyda phwysau sy'n gysylltiedig â Covid. Hyd yma, mae wyth o hawliadau gwariant wedi cael eu cyflwyno yn y cyfnod rhwng Ebrill a Thachwedd, am gyfanswm o £5.85 miliwn. Mae dau hawliad incwm sy'n dod i gyfanswm o £3.15 miliwn ar gyfer chwarter 1 a chwarter 2 hefyd wedi eu cyflwyno. Disgwylir y bydd yr hawliadau incwm yn dechrau gostwng bellach gan fod y

cyfyngiadau Covid ehangach wedi llacio, ond mae hawliadau gwariant yn debygol o barhau. Yn amlwg, bydd hyn yn dibynnu ar y sefyllfa sy'n parhau i newid mewn perthynas ag amrywiolyn Omicron.

6.2 Cyllidebau Corfforaethol – Rhagwelir ar hyn o bryd y bydd y cyllidebau'n mantoli.

Fodd bynnag, nodwyd y risgiau canlynol yn y misoedd blaenorol, y mae rhai ohonynt bellach wedi'u datrys. Gallai hyn ganiatáu rhyddhau arian at raid i helpu ariannu gorwariant gwasanaethau yn y misoedd i ddod.

- Effaith barhaus Covid ar Incwm o Dreth y Cyngor – mae hyn yn dal i fod yn risg er bod perfformiad yn y maes hwn yn gwella.
- Effaith barhaus ar Gynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor – Ar hyn o bryd mae'r gyllideb ychwanegol y cytunwyd arni fel rhan o gyllideb 21/22 yn ddigon i ariannu'r gwariant a ragwelir yn y maes hwn. Fodd bynnag, mae hwn yn parhau i fod yn faes anwadal a effeithir gan y sefyllfa economaidd ehangach.
- Setliadau cyflog ar gyfer 2021/22 – gall y cynnig diweddar mewn perthynas â gweithwyr llywodraeth leol a'r cyhoeddiad mewn perthynas â chyflog athrawon gael eu hariannu o fewn y pwysau sydd wedi eu cynnwys yng nghyllideb 21/22. Fodd bynnag, dylid nodi bod cynnig cyflog staff nad ydynt yn athrawon eto i gael ei gytuno.

Bydd y sefyllfa yn parhau i gael ei monitro'n ofalus dros y misoedd nesaf.

6.3 Ysgolion – Roedd y gyllideb a gytunwyd gan y Cyngor ar gyfer 2021/22 yn cynnwys cyfanswm buddsoddiad ychwanegol net o ychydig dros £2.5 miliwn yng nghyllidebau dirprwyedig ysgolion (heb gynnwys cynnydd i grantiau gan Lywodraeth Cymru). Yr amcanestyniad diweddaraf o falansau ysgolion i'w dwyn ymlaen i 2022/23 yw balans credyd net o £4.179 miliwn, sy'n cynrychioli gostyngiad o £1.491 miliwn yn y balansau a ddygwyd ymlaen i 2021/22 o £5.670 miliwn. Mae tanwariant bychan o £120,000 ar gyllidebau sydd heb eu dirprwyo. Mae'r symudiad yn ymwneud yn bennaf â grantiau Covid untro a dderbyniwyd yn y flwyddyn ariannol ddiwethaf, a gynyddodd arian wrth gefn ysgolion ac y rhagwelir bellach y byddant yn cael eu gwario yn y flwyddyn ariannol hon ar y rhaglen dal i fyny ac adfer ar ôl Covid mewn ysgolion.

6.4 Y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) Mae'r sefyllfa refeniw ddiweddaraf yn tybio y bydd gostyngiad o £1.316 miliwn mewn balansau ar ddiwedd y flwyddyn, sydd £0.663 miliwn yn

fwy na'r £653,000 adeg cymeradwyo'r gyllideb. Mae'r rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2021/22 ar hyn o bryd yn £29.3 miliwn, ac yn cael ei dyrannu'n bennaf rhwng gwelliannau arfaethedig i'r stoc dai bresennol (£13 miliwn) a chaffaeliadau a datblygiadau tai newydd (£16 miliwn).

6.7 - Rheoli'r Trysorlys - Ar ddiwedd mis Rhagfyr, roedd cyfanswm benthyciadau'r Cyngor yn dod i £241.621 miliwn ar gyfradd gyfartalog o 3.68%. Roedd y balansau buddsoddi yn £18.9 miliwn ar gyfradd gyfartalog o 0.04%.

6.6 Mae crynodeb o **Gynllun Cyfalaf** y Cyngor i'w weld ynghlwm yn Atodiad 3. Swm y cynllun cyfalaf a gymeradwywyd yw £47.72 miliwn, ac mae'r gwariant hyd yma yn £22.3 miliwn. Mae Atodiad 4 yn cynnwys y wybodaeth ddiweddaraf am y prif brosiectau sydd wedi'u cynnwys yn y Cynllun Cyfalaf cyffredinol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

Cafodd Asesiadau o'r Effaith ar Les ar gyfer y cynnydd yn Nhreth y Cyngor eu cyflwyno i'r Cyngor ar 26 Ionawr.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

Yn ogystal â'r adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, cafodd proses y gyllideb ei hystyried gan y Tîm Arwain Strategol, cyfarfodydd Briffio'r Cabinet, Arweinwyr Grŵp a chyfarfodydd Briffio'r Cyngor. Mae'r Fforwm Cyllidebau Ysgolion wedi'i gynnwys yn y cynigion drwy gydol y flwyddyn. Ymgynghorwyd ag Undebau Llafur drwy'r Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol. Mae pandemig Covid wedi effeithio ar lefel yr ymgynghori a'r ymgysylltu gyda'r cyhoedd. Er hynny, mae yna gynlluniau i ymgysylltu'n gynnar gyda'r holl fudd-ddeiliaid yn ystod proses cyllideb 2022/23.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'n galonogol bod Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau cymorth ariannol Covid ar gyfer blwyddyn ariannol gyfan 2021/22. Fodd bynnag, dylid nodi bod rhai o'r meini prawf wedi'u tynhau, a allai olygu y bydd yn rhaid i wasanaethau ariannu rhywfaint o bwysau ychwanegol. Mae gwaith monitro'n parhau i ddangos pwysau yn y meysydd arferol, sef Digartrefedd a Gwasanaethau Plant. Rydym wedi buddsoddi'n sylweddol yn y meysydd hyn dros y blynyddoedd diwethaf a disgwylir y bydd yr angen yn parhau. Mae pwysau

cychwynnol eisoes wedi'u cynnwys yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig a bydd y rhain yn cael eu pennu'n derfynol fel rhan o broses barhaus y gyllideb.

10. Pa risgiau sydd yna ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae'n parhau i fod yn gyfnod heriol yn ariannol ac mae ansicrwydd yn parhau mewn perthynas ag effaith barhaus Covid-19, Brexit a strategaeth ariannol Llywodraeth y DU wrth ymdrin ag effaith ariannol hirdymor yr ymateb i Covid ar gyllid cyhoeddus. Er bod y rhagolygon ariannol yn ansicr, mae ein sefyllfa ariannol yn iach ac mae proses gyllideb 3/5 mlynedd gadarn wedi cael ei chymeradwyo'n ddiweddar gan y Tîm Arwain Strategol, y Tîm Gweithredol Corfforaethol a'r Cabinet, ac mae'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio wedi craffu arni.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

Dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol wneud trefniadau i weinyddu eu materion ariannol yn briodol.